

Vaitiolo ja salassapito

Sivltk § 48

Valmistelija: va. sivistystoimenjohtaja, puh. 040 182 2402

Valstuustokauden alussa on perusteltua saattaa tiedoksi eräitä lainsäädännössä todettuja toiminnan julkisuutta ja salassapitoa koskevia periaatteita.

Julkisuuslaissa (621/1999) määritellään asiakirjojen julkisuudesta, tiedonsaantioikeudesta ja salassapidosta sekä ne viranomaiset, joiden toiminnassa julkisuusperiaatteita sovelletaan. Kunnallisia viranomaisia, joiden toiminnassa julkisuuslakia pitää noudattaa, ovat lähinnä kunnan ja kuntayhtymien toimielimet.

Myös yksittäiset viranhaltijat ja luottamushenkilöt ovat lain tarkoittamia viranomaisia niissä asioissa, joissa he käyttävät itsenäistä päätösvaltaa esimerkiksi lain tai johtosäännön nojalla.

Julkisuuslaissa käytetty salassapidon käsite sisältää asiakirjasalaisuuden, vaitiolovelvollisuuden ja salassa pidettävien tietojen hyväksikäyttökiellon. Laissa tarkemmin määritellyt viranomaiset tai sen lukuun toimivat henkilöt eivät saa paljastaa salassa pidettäviä tietoja sivullisille, ts. kenellekään, jolla ei ole laissa säädettyä tiedonsaantioikeutta. Viranomaistoiminnan yhteydessä saatuja salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi.

Lain 23 § mukaan viranomaisen palveluksessa oleva samoin kuin luottamustehtävää hoitava ei saa paljastaa asiakirjan salassa pidettävää sisältöä tai tietoa, joka asiakirjaan merkittynä olisi salassa pidettävä, eikä muutakaan viranomaisessa toimiessaan tietoonsa saamaan seikkaa, josta lailla on säädetty vaitiolovelvollisuus. Vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa ei saa paljastaa senkään jälkeen, kun toiminta viranomaisessa tai tehtävän hoitaminen viranomaisen lukuun on päättynyt. Henkilö ei myöskään saa käyttää salassa pidettäviä tietoja omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi.

Keskeiset salassapitoperusteet on lueteltu julkisuuslain 24 §:ssä. Salassa pidettäviä asiakirjoja ovat mm.

- (mom. 23) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilön vuosituloista tai kokonaisvarallisuudesta taikka tuen tai etuuden perus-

- teena olevista tuloista ja varallisuudesta taikka jotka muutoin kuvaavat hänen taloudellista asemaansa,
- (mom. 25) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilön terveyden-tilasta tai vammaisuudesta taikka hänen saamastaan terveydenhuollon ja kuntoutuksen palvelusta taikka henkilön seksuaalisesta käyttäytymisestä ja suuntautumisesta,
 - (mom. 29) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilölle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta tai sen tuloksesta taikka asevelvollisen sijoittamisesta tai työntekijän valintaa tai palkkauksen perustetta varten tehdystä arvioinnista,
 - (mom. 30) oppilashuoltoa ja oppilaan opetuksesta vapauttamista koskevat asiakirjat, oppilaan ja kokelaan koesuoritukset sekä sellaiset oppilaitoksen antamat todistukset ja muut asiakirjat, jotka sisältävät oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja,
 - (mom. 32) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilön poliittisesta vakaumuksesta tai tietoja henkilön yksityiselämän piirissä esittämistä mielipiteistä taikka tietoja henkilön elintavoista, osallistumisesta yhdistystoimintaan tai vapaa-ajan harrastuksista, perhe-elämästä tai muista niihin verrattavista henkilökohtaisista oloista; asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilön toimimisesta poliittisessä tai muussa luottamustehtävässä ovat kuitenkin julkisia.

Lain 35 §:ssä on määräykset rangaistuksista, joita seuraa asiakirjan salassa pitämistä koskevan velvollisuuden sekä säädetyn vaitiolovelvollisuuden ja hyväksikäyttökiellon rikkomisesta.

Julkisuuslain lisäksi salassapitovelvollisuudesta säädetään varhaiskasvatuslaissa ja opetustoimen lainsäädännössä.

Varhaiskasvatuslain 40 § mukaan lapsen tuen tarvetta, tukitoimia ja niiden toteutumista koskevat tiedot sekä lapsen henkilökohtaisten ominaisuuksien arviointia koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä.

Perusopetuslain 40 § ja lukiolain 32 § mukaan opetuksen järjestämisestä vastaavien toimielinten jäsenet eivät saa luvottomasti ilmaista sivullisille, mitä he ovat koulutukseen liittyviä tehtäviä hoitaessaan saaneet tietää oppilaiden tai em. laeissa tarkoitetun henkilöstön taikka heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista ja taloudellisesta asemasta.

Sivistystoimenjohtajan ehdostus: Sivistyslautakunta merkitsee tietoonsa saatetuksi eräitä toiminnan julkisuutta ja salassapitoa koskevia periaatteita.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.